

Kompetencijomis grįstas ugdymas?

Ingrida Mereckaitė- Kušleikė
ingrida.mereckaite@vdu.lt

Kompetencijomis grįstas ugdymas. Koks jis?



Esminiai BP pokyčiai

- **Priešmokyklinis**

Programoje išskirtos 6 ugdymosi sritys: gamtamokslinis ugdymas, kalbinis ugdymas, matematinis ugdymas, meninis ugdymas, visuomeninis ugdymas, sveikatos ir fizinis ugdymas.

Visos ugdymosi sritys yra lygiavertės ir ugdomos integraliai su kompetencijomis.

Pasiekimai aprašomi 3 pasiekimų lygiais: iki pagrindinio, pagrindinis ir virš pagrindinio. Pasiekimų lygiai skirti formuojamajam vertinimui, t. y., geriau pažinti vaiką, atpažinti jo stiprybes ir tobulintinas sritis, numatyti reikiamą pagalbą vaiko ūgčiai.

- **Pradinis ir pagrindinis**

Pasiekimų sritys sukurtos remiantis konkrečiais dalykui. Turinys suformuotas vieneriems metams, tik keliose programose turinys suformuotas dviems metams. Numatytas 30 proc. laisvo ugdymo turinio, mokytojo nuožiūra. Yra keturi pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis, patenkinamas, pradinis, aukštesnysis. Išorinis vertinimas NMPP ir PUPP.

- **Vidurinis ugdymas**

Pasiekimų sritys sukurtos remiantis konkrečiais dalykui. Turinys suformuotas vieneriems metams, tik keliose programose turinys suformuotas dviems metams, nėra 30 proc. laisvo ugdymo turinio, mokytojo nuožiūra. Yra keturi pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis, patenkinamas, pradinis, aukštesnysis. Išorinis vertinimas: tarpinis patikrinimas, valstybinis brandos darbas (kai kuriuose dalykuose).



Tyrinys yra ne tik „Ką?“, bet ir „KAIP?“

- Dalykiniai gebėjimai ugdomi tada, kai informacija yra renkama, o ne tik išklausoma ar tik „dėstoma“. Viskas atliekama su veiksmu ir mokinio įgalinimu.

**Kompetencijos reikia situacijų, konteksto ir
dalyko turinio**



Kompetencijos ir dalykai yra „užkoduoti“ programoje

Faktai negali būti tik pasakomi. Jų ieškojimas irgi yra veiksmas, kai mokoma(si).

Kompetencijų ugdymas vyksta, kai mokiniai: analizuoja, palygina, grupuoja, atlieka socialinį tyrimą, stebėjimą, dirba grupėse, kuria pranešimus, aptaria ir pristato savo darbus.

Kompetencijų ugdymo kontekste- ugdomi ir gebėjimai.

STRUKTŪRA (1)

Pasiekimų sritis

- I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS
- II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI
- II SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS
- IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

18. Gamtos mokslų prigimties ir raidos pažinimas (A). Formuodamiesi supratimą apie tai, ką tiria gamtos mokslai, kokias problemas sprendžia, kuo remiantis ir kaip formuluojami gamtos mokslų dėsniai ir teorijos, kaip jos kinta ir yra naudojamos siekiant paaiškinti gamtoje vykstančius reiškinius tam, kad juos būtų galima valdyti ir pritaikyti žmonių gyvenime, mokiniai supras gamtos mokslų svarbą nuolatiniam visuomenės vystymuisi, žmonijos gerovės ir klestėjimo prielaidoms sukurti. . Aiškindamiesi moksliniams tyrimams taikomų etikos reikalavimų svarbą, mokiniai išmoks sieti etikos normas su gamtos mokslų raida ir prognozuoti jų kitimą. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- 18.1. Įvardija ir paaiškina, ką tiria gamtos mokslai, kokias problemas sprendžia. Pateikia teorinių ir taikomųjų gamtos mokslų sričių pavyzdžių (A1).
- 18.2. Apibūdina gamtos mokslų teorijų, modelių kūrimo, pagrindimo principus, paaiškina teorijų, modelių kitimą (A2).
- 18.3. Įvardija moksliniams tyrimams taikomus etikos reikalavimus. Sieja etikos normas su gamtos mokslų raida ir prognozuoja jų kitimą (A4).
- 18.4. Apibūdina ir kritiškai vertina gamtos mokslų poveikį ir svarbą žmogui, bendruomenei, visuomenei. Apibūdina gamtos mokslų vystymąsi Lietuvoje ir pasaulyje: įvardija žymiausius gamtos mokslų atstovus ir aptaria svarbiausius jų pasiekimus (A5).

Pasiekimai

SRITIS

Pasiekimų sritis ir pasiekimai

Pasiekimų sritis, pasiekimai yra susieti su pasiekimų lygių požymiais!

20. Gamtamokslinis komunikavimas (B). Mokydamiesi pasirinkti su fizika susietą įvairiais būdais pateiktą informaciją iš skirtingų šaltinių, ją lyginti, kritiškai vertinti, klasifikuoti, apibendrinti, interpretuoti, skirti objektyvią informaciją, faktus, duomenis nuo subjektyvios informacijos, nuomonės, kurti ir perduoti informaciją vartojant gamtos mokslų sąvokas, terminus, simbolius, formules ir dydžių matavimo vienetų, mokiniai susiformuos supratimą apie specifinę įvairialypę fizikos mokslo kalbą, išmoks ją tinkamai vartoti ir komunikuoti su fizika susietais klausimais, ugdydis komunikavimo kompetenciją. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

20.1. tinkamai vartoja gamtamokslines sąvokas, terminus, simbolius, formules, matavimo vienetų (B1);

20.2. atsirenka reikiamą įvairiais būdais pateiktą informaciją iš skirtingų šaltinių, lygina, kritiškai vertina, klasifikuoja, apibendrina, interpretuoja, jungia skirtingų šaltinių informaciją (B2);

Pasiekimas

Pasiekimų lygių požymiai

2. Pasiekimų sritis: Gamtamokslinis komunikavimas (B).

Vartoja gamtamokslines sąvokas, terminus, matavimo vienetų, užrašo fizikinių dydžių ir cheminių elementų simbolius, pasirenka tinkamą formulę (B1.1).	Vartoja gamtamokslines sąvokas, terminus, tinkamai užrašo fizikinių dydžių ir cheminių elementų simbolius, pasirenka tinkamą formulę ir iš jos išreiškia reikiamą fizikinį dydį, matavimo vienetų verčia daliniais ir kartotiniais (B1.2).	Tinkamai vartoja gamtamokslines sąvokas ir terminus apibūdindamas fizikinius reiškinius ir objektus pažįstamame kontekste, tinkamai taiko fizikinių dydžių ir cheminių elementų simbolius, pasirenka tinkamą formulę ir iš jos išreiškia reikiamą fizikinį dydį, matavimo vienetų verčia daliniais ir kartotiniais (B1.3).	Tinkamai vartoja gamtamokslines sąvokas, terminus naujose ar nestandartinėse situacijose, tinkamai užrašo fizikinių dydžių cheminių elementų simbolius, pasirenka tinkamą formulę ir iš jos išreiškia reikiamą fizikinį dydį, jungia kelias formules, matavimo vienetų verčia daliniais ir kartotiniais (B1.4).
---	--	--	---

STRUKTŪRA (3)

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

25. Mokymo(si) turinys. 1 klasė:

25.1. Sveikas ir saugus žmogus:

25.1.1. Saugus elgesys. Prisimenamos pagrindinės žmogaus kūno dalys ir jutimo organai; aptarimai pojūčiais; aiškinamasi, kaip juos galima apsaugoti nuo traumų ir kodėl tai svarbu. Mokomasi saugiai elgtis klasėje, žaidimų aikštelėje, kieme. Aiškinamasi, kur kreiptis pagalbos ištikus nelaimei, kaip elgtis kilus gaisrui.

25.1.2. Sveikas gyvenimas. Aiškinamasi, kodėl svarbu kasdien mankštintis, grūdintis, laikytis poilsio ir mokymosi režimo. Aiškinamasi, kodėl mityba svarbi žmogui, kiek kartų valgyti, koks maistas palankus sveikatai (be mitybos piramidžių). Mokomasi paaiškinti, kad laikantis higienos reikalavimų (pvz., plaunant rankas, valant dantis ir pan.) apsisaugojama nuo ligų. Aiškinantis stuburo ir raumenų svarbą organizmui mokomasi taisyklingos laikysenos – taisyklingai stovėti, sėdėti, nešioti kuprinę. Aptariamos netaisyklingos laikysenos pasekmės.

25.2. Organizmai.

25.2.1. Žmonių įvairovė. Mokomasi žmones apibūdinti pagal išorinius požymius (pvz., aukštas / žemas, rudaakis / mėlynakis, jaunas / senas ir pan.), aptariamas vaikų panašumas į tėvus, mokomasi empatiškai priimti kitokius žmones. Mokomasi savais žodžiais apibūdinti žmogaus pokyčius nuo gimimo iki senatvės.

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

28. Mokymosi turinys. 5 klasė.

28.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

28.1.1. Kalbėjimo ir klausymo paskirtis ir svarba. Aptariama kalbėjimo ir klausymo svarba bendraujant. Atliekamos veiklos, kurios turėtų padėti kiekvienam mokiniui suprasti, kad svarbu ne tik įgyti žinių, bet ir ugdyti tinkamus gebėjimus bendrauti įvairiais būdais (gyvai, raštu, naudojant skaitmenines priemones).

28.1.2. Kalbėjimo ir klausymosi veiklos pobūdis. Atliekamos tokios mokymosi užduotys, kurios padėtų mokiniams suvokti, kad klausymasis yra aktyvi veikla, kurios reikia mokytis. Aptariami monologinio ir dialoginio kalbėjimo panašumai ir skirtumai.

Kalbama atsižvelgiant į tikslą: sudominti (mokomasi pasakoti įvykius, nuotykius, sekti pasakas), informuoti (tiksliai perduoti informaciją, trumpai pristatyti objektą), išreikšti savo nuomonę. Mokomasi kalbėti įvairiems adresatams: bendraamžiams, vyresniems, pažįstamiems ir nepažįstamiems asmenims.

Plėtojami gebėjimai tinkamai dalyvauti neoficialiuose pokalbiuose, diskusijose, atsakyti į interviu klausimus, trumpai ir išsamiai atsakyti į klausimą, formuluoti klausimą.

Bendradarbiaujant kuriamos tinkamos klausymosi ir kalbėjimo skirtingose komunikavimo situacijose taisyklės ir mokomasi jų laikytis. Mokomasi naudotis mokytojo pasiūlytomis kalbėjimo ir klausymosi strategijomis. Atsižvelgiant į kalbinę aplinką, plėtojami ir gilinami gebėjimai kalbėti taisyklingai, plečiamas žodynas.

Organizuojant kalbėjimo ir klausymo veiklas, naudojamos įvairiomis technologijomis (pvz., telefonu, elektroniniu paštu, socialiniais tinklais).

28.1.3. Teksto pobūdis ir struktūra. Mokiniai mokosi suprasti ir kurti aiškos struktūros sakytinius tekstus (įžanga, dėstymas, pabaiga). Klausomasi mokiniams aktualių jų amžiui tinkamų negrožinių, grožinės literatūros tekstų, tautosakos tekstų, pokalbių, diskusijų. Klausymui pasirenkami tiesiogiai girdimi tekstai, vaizdo ar garso įrašai, kuriuos skaito įvairūs kalbėtojai (pvz., vaikai, suaugusieji, aktoriai).

Tema

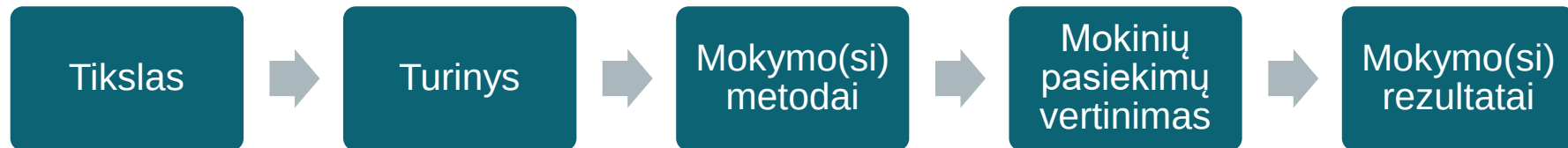
Potemė

Ugdymo turinys pateikiamas aprašomuoju būdu. *Aprašymas įgalina mokytoją, turinį pritaikyti autentiškam klasės kontekstui.*

Pasiekimus galima ugdyti taikant įvairių turinį. *Pasiekimai ugdomi dvejus metus.*



Linijinis būdas veikloms planuoti



Kompetencijų raida

Ugdymo turinio patarimai



Kompetencijos ir pasiekimų sritys



**Pažinimo
kompetencija**
Socialinė,



emocinė ir
sveikos
gyvensenos
kompetencija



**Kūrybiškumo
kompetencija**



**Pilietiškumo
kompetencija**



**Kultūrinė
kompetencija**



**Komunikavimo
kompetencija**



**Skaitmeninė
kompetencija**





Pažinimo kompetencija

Sandai:

- Dalyko žinios ir gebėjimai
- Kritinis mąstymas
- Problemų sprendimas
- Mokėjimas mokytis



*Sando **Dalyko žinios ir gebėjimai** raiška:*

- Mokymo (si) objektai ir sąvokos
- Pagrindiniai dalyko faktai ir idėjos
- Dalyko procedūros ir jų taikymas

*Sando **Kritinis mąstymas** raiška:*

- Dalykui būdinga mąstymo forma
- Dalykui būdingas pagrindimo būdas
- Žinios skirtinguose kontekstuose

*Sando **Problemų sprendimas** raiška:*

- Kelia klausimus
- Identifikuoja problemas ir sprendimų idėjas
- Sprendžia problemas ir įgyvendina idėjas

*Sando **Mokėjimas mokytis** raiška:*

- Reflektuoja mokymosi procesą
- Mąsto apie mąstymą (metakognicija)

Pažinimo kompetencijos raida

Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
Dalyko žinios ir gebėjimai.	Atpažįsta, apibūdina mokymo(si) objektus ir sąvokas.	Skiria daiktus ir reiškinius pagal jiems būdingus požymius. Sieja skaičius, garsus su jų simboliais. Kalba aiškiai, suprantamai. Pastebi ir įvardija įvairias objektų sekas, dėsningumus, pastebėtus aplinkoje.	Skiria mokojo dalyko turinį nuo kitos informacijos. Daiktų kiekinės savybės, daiktų formas priskiria matematikai. Lietuvių kalbai priskiria raides, garsus, žodžius. Muzikai priskiria dainavimą, grojimą. Kūno kultūrai – sporto užsiėmimus.	Atpažįsta dalyko objektus, reiškinius ir procesus kasdienėje aplinkoje.	Formuluoja dalyko sąvoką ir pateikia jos pavyzdžių.	Skiria sąvokos apibrėžimą nuo fakto ir taisyklės. Savais žodžiais paaiškina skirtumus ir pateikia pavyzdžių.	Atpažįsta dalyko sąvokų hierarchinę struktūrą.	Apibūdina dalyko turinį. Paaiškina, kuo dalykas išsiskiria pagal jam būdingą objektų ar reiškinių suvokimą bei jam būdingą mąstymą.



Veikla ir užduotys

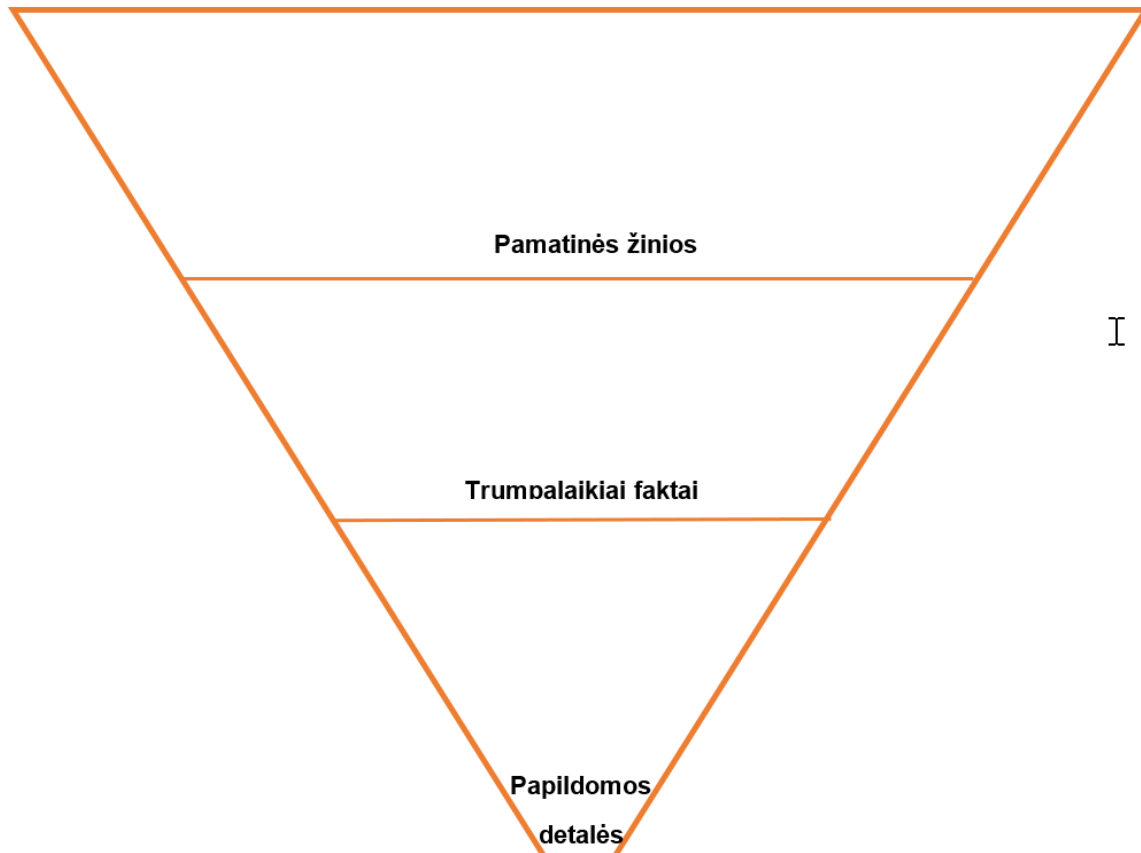
VEIKLA

UŽDUOTYS

Faktai ir detalės



Apversta faktų piramidė



To help you compare and contrast information as you read, remember:

- To **compare** means to tell how two or more things are the same.
- To **contrast** means to tell how two or more things are different.
- **Signal words** help describe a comparison or a contrast. Examples are *both, too, also, in addition, same, but, rather than, however, and different.*

Read "Pet Snakes and Lizards." Compare and contrast the two kinds of pets. Then mark the text.

Pet Snakes and Lizards

Would you like a pet snake or lizard? These unusual pets are reptiles. They both have the same kind of scaly skin. They both eat other animals for food.

Snakes and lizards are different in many ways. A lizard has legs, but a snake is legless. Small pet lizards eat insects or worms. However, a snake has a different diet. It likes to eat small live animals like mice.

These reptile pets aren't for everyone. But 13 million owners

2 Hamsters and guinea pigs are both rodents. They have sharp teeth to gnaw on hard foods. The two animals have different diets. Hamsters eat meat and vegetables, but guinea pigs eat only vegetables. Hamsters and guinea pigs are both good pets. However, they have different personalities. Guinea pigs are more loving. They like more attention. Hamsters are more active. They like to run on their wheels for miles a day!

Compare & Contrast Text Marks

- ☐ Circle ways that things are the **same**.
- ☐ Underline ways that things are **different**.
- ☐ Box the **signal words**.

Mark the Text

Compare and contrast pet snakes and lizards.

- ☐ Circle two ways they are the same.
- ☐ Underline two ways they are different.
- ☐ Box the signal words.



Mark the Text

1 Compare and contrast the homes of hamsters and guinea pigs.

- ☐ Circle a way they are the same.
- ☐ Underline a way they are different.
- ☐ Box the signal words.

2 Compare and contrast what they eat and their personalities.

- ☐ Circle two ways they are the same.
- ☐ Underline two ways they are different.
- ☐ Box the signal words.



Probleminis klausimas

- Atviras
- Įtraukiantis, atspindintis realų gyvenimą
- Susietas su ugdymo uždaviniais pagal Bendrąsiais ugdymo programas
- Geras probleminis klausimas - yra „non-Googleable“ klausimas
“Good driving questions are non-Googleable questions”.

John R. Mergendoller the Executive Director of the Buck Institute of Education



Probleminis klausimas

- Kodėl nušovė marinuočių agurkų dangtelis?
- Kokio vandens galime pripilti su kaupu: šalto ar karšto?



Preliminarus užduoties pavyzdys

Paveikslėlyje pavaizduota dykuma.

Kuris gyvūnas turi stuburą?

A



Aštuonkojis

B



Voras

C



Drugelis

D



Varlė



Kokie du **gyvi padarai** pavaizduoti paveikslėlyje?

1. Kupranugaris

2. Kaktusas

Kokie du **negyvi dalykai** pavaizduoti paveikslėlyje?

1. Uola

2. Smėlis



Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Sandai:

- Savimonė ir savitvardos įgūdžiai
- Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas
- Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes.
- Rūpinimasis sveikata.



Sando Savimonė ir savitvardos įgūdžiai raiška:

- Atpažįsta ir įvardija emocijas ir elgesį, vertybes.
- Atpažįsta asmenines savybes ir išorinę pagalbą.
- Siekia asmeninių ir akademinių tikslų.

Sando Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas raiška:

- Atpažįsta kitų emocijas ir jas atliepia.
- Atpažįsta individualius ir grupės panašumus ir skirtumus.
- Naudojasi bendravimo įgūdžiais veiksmingai komunikuojant.
- Geba konstruktyviai užkirsti kelią, valdyti ir spręsti tarpasmeninius konfliktus.

Sando Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes raiška.

- Priima sprendimus atsižvelgiant į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius.
- Kasdienėse akademinėse ir socialinėse situacijose taiko atsakingų sprendimų priėmimo įgūdžius.
- Prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę.

Sando Rūpinimasis sveikata raiška:

- Vertina sveikatą, kaip vieną iš esminių vertybių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę.
- Rūpinasi sveikata pasitelkus fizinį aktyvumą.
- Supranta sveikos mitybos svarbą sveikatai ir renkasi sveikatai palankius maisto produktus.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencijos raida



Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
	galimybes, kylančias pilietiniam tapatumui globaliame pasaulyje.		elgesio pavyzdžių.	nepilietiško elgesio ypatumų.		pilietiško sampratas.	atsiveriančias galimybes.	nuomonę, kam ir kokių atvejų gali būti suteikiama Lietuvos pilietybė.
	Suvokia, kas yra pilietinė visuomenė, geba paaiškinti pagrindinius jos principus ir vertybes. Suvokia pilietinės galios esmę ir prasmę, geba rinktis veiksmingus jos stiprinimo būdus.	Dalyvauja paprastose mokytojų inicijuotose pilietinėse veiklose.	Savais žodžiais paaiškina, kaip gali prisidėti, kad visiems gyventi būtų geriau. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse veiklose.	Pateikia pilietiškos veiklos (iniciatyvų) pavyzdžių iš artimos aplinkos. Aptaria jų reikšmingumą klasei, bendruomenei. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse veiklose.	Mokytojui padedant analizuoja pilietinės galios bruožus. Paaiškina, kodėl ir kokiais būdais piliečiai gali prisidėti stiprindami pilietinę galią. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse veiklose.	Nurodo pagrindinius pilietinės galios komponentus. Diskutuoja apie jų stiprinimo būdus. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse veiklose.	Analizuoja duomenis, įrodančius Lietuvos visuomenės pilietinę galią. Suvokia, jog, kaip pilietis, turi galios pakeisti ją supančią aplinką. Savarankiškai arba kartu su draugais inicijuoja ir dalyvauja pilietinėse	Analizuoja asmeninį vaidmenį pilietiniuose procesuose. Suvokia pilietinio veikimo prasmę. Žino galimas pilietinio pasipriešinimo formas, esant reikalui jas taiko savo gyvenime. Inicijuoja ir savanoriškai dalyvauja



Veikla ir užduotys

VEIKLA

UŽDUOTYS

Preliminarus užduoties pavyzdys

Išžiūrėjęs į paveikslėlį parašyk, kieno energija naudojama gaminant elektros energiją.



Mokykloje ėmė sirgti vaikai. Parašyk du būdus, kaip turėtų saugotis nesusergę vaikai.

1. _____

2. _____



Pilietiškumo kompetencija

Sandai:

- Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia
- Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę
- Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms
- Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje



Sando *Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia* raiška:

- Suvokia piliečio ir valstybės santykį, save sieja su valstybe, žino ir paaiškina pagrindines piliečio teises ir pareigas, yra nusiteikęs prisiimti atsakomybę už valstybės ir visuomenės raidą.
- <...>
- <...>

Sando *Gyvenimas bendruomenėje kuriant visuomenę* raiška:

- <...> Jaučia socialinę atsakomybę už savo veiksmus ir jų pasekmes, dalyvauja darnios sociokultūrinės, ekonominės, ekologinės aplinkos kūrimo.
- Įsitraukia į bendruomenės gyvenimą, tirdamas problemas, inicijuodamas ir įgyvendinamas pokyčius bendruomenėje. Supranta neformalių ir nevyriausybinių organizacijų vaidmenį kuriant demokratišką bendrabūvį ir renka įvairias savanorystės ir labdaringos veiklos formas ir būdus.

Sando *Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms* raiška:

- <...> Suvokia, kad nuo jo paties dalyvavimo priklauso bendruomenės ir demokratinės visuomenės stiprinimas.
- <...>
- <...>
- Moka pats kurti, analizuoti ir kritiškai vertinti medijose pateikiamą informaciją, suvokia žiniasklaidos vaidmenį demokratijoje, atpažįsta propagandos apraiškas ir siūlo jų įveikos būdus.

Sando *Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje* raiška:

- <...>
- Suvokia, kad valstybė stiprinama ne tik ją ginant nuo išorės, bet ir tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius. Ugdomi socialinio solidarumo jausmą. Pats aktyviai dalyvauja tausojant išteklius ir kuriant darnią aplinką.
- <...>

Pilietiškumo kompetencijos raida

Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
	galimybes, kylančias pilietiniam tapatumui globaliame pasaulyje.		elgesio pavyzdžių.	nepilietiško elgesio ypatumų.		pilietiškumo sampratas.	atsiveriančias galimybes.	nuomonę, kam ir koku atveju gali būti suteikiama Lietuvos pilietybė.
	Suvokia, kas yra pilietinė visuomenė, geba paaiškinti pagrindinius jos principus ir vertybes. Suvokia pilietinės galios esmę ir prasmę, geba rinktis veiksmingus jos stiprinimo būdus.	Dalyvauja paprastose mokytojų inicijuotose pilietinėse veiklose.	Savais žodžiais paaiškina, kaip gali prisidėti, kad visiems gyventi būtų geriau. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse veiklose.	Pateikia pilietiškos veiklos (iniciatyvų) pavyzdžių iš artimos aplinkos. Aptaria jų reikšmingumą klasei, bendruomenei. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse	Mokytojui padedant analizuoja pilietinės galios bruožus. Paaiškina, kodėl ir kokiais būdais piliečiai gali prisidėti stiprindami pilietinę galią. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse	Nurodo pagrindinius pilietinės galios komponentus. Diskutuoja apie jų stiprinimo būdus. Kartu su tėvais ir (ar) mokytojais dalyvauja pilietinėse veiklose.	Analizuoja duomenis, įrodančius Lietuvos visuomenės pilietinę galią. Suvokia, jog, kaip pilietis, turi galios pakeisti jį supančią aplinką. Savarankiškai arba kartu su draugais inicijuoja ir dalyvauja	Analizuoja asmeninį vaidmenį pilietiniuose procesuose. Suvokia pilietinio veikimo prasmę. Žino galimas pilietinio pasipriešinimo formas, esant reikalui jas taiko savo gyvenime. Inicijuoja ir savanoriškai



Veikla ir užduotys

VEIKLA

UŽDUOTYS

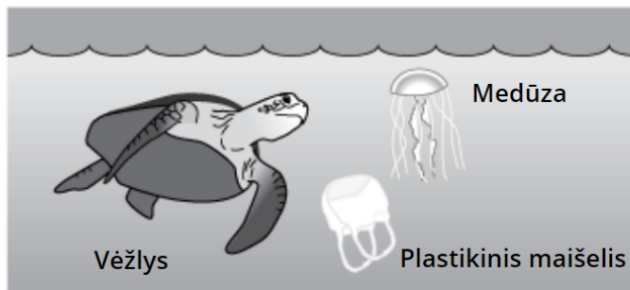
Preliminarus užduoties pavyzdys

Diskusijos tinklas

	Argumentai	
	TAIP	NE
	Ar...	
	Išvados	

Preliminarus užduoties pavyzdys

Paveikslėlyje pavaizduoti vandenyne plaukiojantys vėžlys ir medūza.
Šalia plūduriuoja plastikinis maišelis.



Parašyk vieną priežastį, kodėl plastikiniai daiktai vandenyne yra pavojingi tokiems gyvūnams kaip vėžliai.

Vėžlio kojos gali įsipainioti į plastikinį maišelį ir jam gali būti sunku plaukti.



Kūrybiškumo kompetencija

Sandai:

- Tyrinėjimas
- Generavimas
- Kūrimas
- Vertinimas ir refleksija



Sando Tyrinėjimas raiška:

- Įžvelgia, identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.
- Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją.
- Dalinasi žiniomis, kūrybinėmis idėjomis, patirtimi.

Sando Generavimas raiška:

- Generuoja įvairias, originalias idėjas ar problemų sprendimus.
- Idėjas, galimybes, būsimus veiksmus apsvarsto iš skirtingų perspektyvų.
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems kūrybines idėjas ar sprendimus.

Sando Kūrimas raiška:

- Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti.
- Lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones.
- Kuria, tobulina ir pristato naujus produktus.
- Etiškai veikia kurdamas vienas ar kartu su kitais, dalindamasis kūrybos rezultatais.

Sando Vertinimas ir refleksija raiška:

- Vertina produkto ar sprendimo naujumą, išbaigtumą, integralumą.
- Vertina produkto ar sprendimo vertingumą sau ir kitiems.
- Apmąsto, vertina savo ir kitų kūrybos proceso žingsnius.

Kūrybiškumo kompetencijos raida

Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
Tyrinėjimas.	Identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.	Užduoda daug klausimų, susijusių su kūrybine veikla, kurioje dalyvauja.	Įvardija žinomą informaciją ir su tuo susijusias kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes. Kelia faktinius, žvalgomouosius klausimus, pagrįstus turima informacija, asmeniniais interesais ir patirtimi.	Išskiria esminę informaciją, įvardina kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes, naudojami nurodytais šaltiniais. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda įžvelgti problemas bei kūrybines galimybes.	Identifikuoja problemas, įvardina kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes, naudojami pasirinktais šaltiniais. Savarankiškai kelia probleminius klausimus, kurie padeda įžvelgti ir paaiškinti problemas bei kūrybines galimybes.	Identifikuoja problemas, įvardina kūrybines galimybes, įvertina ir atsižvelgia į skirtingus požiūrius, kriterijus. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda sieti problemas priežastis, pasekmes, aplinkybes.	Identifikuoja problemas ir įvardina kūrybines galimybes, atsižvelgia į skirtingas perspektyvas. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda paaiškinti kompleksines problemas.	Identifikuoja kūrybines problemas skirtinguose socialiniuose, kultūriniuose ir kituose kontekstuose. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda kritiškai vertinti kompleksines problemas.



Veikla ir užduotys

VEIKLA

UŽDUOTYS

Kai ugdamos kelios skirtingos kompetencijos

2 pamoka. Kaip sudaromas verslo planas

Verslo pagrindas – finansinis planavimas. Mokomės planuoti išlaidas ir pajamas.

Verslininkai siekia ne tik ką nors pagaminti ar suteikti konkrečią paslaugą, bet ir pelningai prekes arba paslaugas parduoti. Pelnas gaunamas tada, kai produktas parduodamas brangiau, nei kainavo jį pagaminti. Taigi prieš pradėdant kurti verslą reikia gerai apskaičiuoti, ar iš planuojamos veiklos bus galima uždirbti. Norint tuo įsitikinti yra rašomas verslo planas. Įsivaizduokite, kad esate verslininkas, planuojantis atidaryti kepyklą. Pirmasis jūsų produktas, kurį norėtumėte parduoti pirkėjams, – vaniliniai keksiukai. Jums reikės nusipirkti maisto produktų, pasirūpinti gamybos vieta, virtuvės įrankiais, indais, kepimo krosnimis ir surasti žmogų, kuris mokėtų paruošti tešlą ir iškepti keksiukus.



Pažinimo kompetencija

Sando *Dalyko žinios ir gebėjimai* raiška:

- Mokymo (si) objektai ir sąvokos
- Pagrindiniai dalyko faktai ir idėjos
- Dalyko procedūros ir jų taikymas

Sando *Problemų sprendimas* raiška:

- Kelia klausimus
- Identifikuoja problemas ir sprendimų idėjas
- Sprendžia problemas ir įgyvendina idėjas



Kūrybiškumo kompetencija

Sando *Tyrinėjimas* raiška:

- Įžvelgia, identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.
- Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją.
- Dalinasi žiniomis, kūrybinėmis idėjomis, patirtimi.

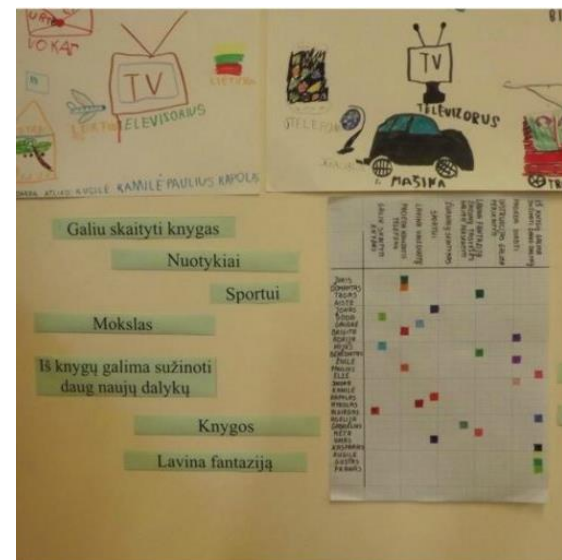
Sando *Generavimas* raiška:

- Generuoja įvairias, originalias idėjas ar problemų sprendimus.
- Idėjas, galimybes, būsimus veiksmus apsarsto iš skirtingų perspektyvų.
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems kūrybines idėjas ar sprendimus.

Socialinis tyrimas



1. Paskelbtas probleminis klausimas: „**Kodėl svarbu išmokti skaityti?**“
2. Mokiniai atliko tyrimą apklausdami šeimos narius.
3. Klasėje atliko grupinius darbus, aiškindamiesi, kodėl jiems patiems svarbu išmokti skaityti.
4. Sudarė skaitymo motyvacijos diagramą, ją analizavo.
5. Pristatė savo darbus draugams.





Kultūrinė kompetencija

Sandai:

- Kultūrinis išprusimas
- Kultūrinė raiška
- Kultūrinis sąmoningumas



Sando Kultūrinis išprusimas raiška

- Susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, požiūrius, preferencijas, ženklus bei simbolius, papročius, elgsenas, komunikacijos bei mokymosi formas, istoriją bei istorines interpretacijas, kultūrinius pasiekimus, mokslą, menus, literatūrą, t. y. visa tai, žmonių bendruomenė yra sukūrusi ir perdavusi.
- Orientuojasi savoje kultūroje, atpažįsta Lietuvos kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, <...> suvokia mokslininkų, menininkų ir kitų kultūros kūrėjų vaidmenį bendruomenės gyvenime.
- <...>
- <...>

Sando Kultūrinė raiška

- Įgyvendina savo meninius ir kitus kultūrinius interesus, talentus bei polinkius, imdamasis konkrečių kultūrinių raiškų.
- <...>
- Asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime išmintingai pritaiko kultūrinės žinias ir gebėjimus.

Sando Kultūrinis sąmoningumas raiška

- Suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip kultūra yra esminis asmens pasaulėvaizdį ir tapatybę konstruojantis komponentas.
- <...>
- Supranta, kad kultūra nėra vienalytė, o rinkinys kintančių reiškinių bei subkultūrų, kurių sąveika yra susiklosčiusi istoriškai.
- <...>



Kultūrinės kompetencijos raida

Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
Kultūrinis išprusimas.	Susipažįsta, apibūdina, nagrinėja bendriausius kultūros reiškinius.	Atpažįsta ir įvardija kultūros kūrinių savybes bei priemones; išreiškia preferencijas vieniems ar kitiems kultūros reiškiniams.	Atpažįsta bei aptaria kai kuriuos paprasčiausius kultūros reiškinius artimiausioje aplinkoje.	Atpažįsta ir klasifikuoja kultūros reiškinius. Atpažįsta ir diferencijuoja kultūros reiškinius.	Klasifikuoja, diferencijuoja ir palygina bendriausius kultūros reiškinius.	Sistemina ir apibūdina įvairius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus požiūrius ir elgsenas. Atpažįsta ir aptaria kultūrinius ženklus, simbolius, kitus kultūrinius pasiekimus.	Analizuoja, komentuoja ir aptaria sudėtingesnius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, požiūrius ir elgsenas, ženklus, simbolius, istorinius faktus ir interpretacijas, kultūrinius pasiekimus.	Lygina, apibendrina, kritiškai vertina aktualiausius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, papročius, ženklus bei simbolius, elgsenas, komunikacijos formas, istorines interpretacijas, kultūrinius pasiekimus.



Veikla ir užduotys

VEIKLA

UŽDUOTYS

Preliminarus užduoties pavyzdys

2. Listen and match the websites to the picture.

1. www.cakes.lt

2. www.souvenirshop.lt

3. www.holidaynet.org



**Skaitmeninė
kompetencija**

Sando Problemų sprendimas raiška:

- Skaitmeninių technologijų naudojimas problemų sprendime
- Galimų problemų sprendimų įvertinimas ir analizavimas



**Kultūrinė
kompetencija**

Sando Kultūrinis sąmoningumas raiška
Suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip
kultūra yra esminis asmens pasaulėvaizdį ir
tapatybę konstruojantis komponentas.

<...>

Supranta, kad kultūra nėra vienybė, o
rinkinys kintančių reiškinių bei subkultūrų,
kurių sąveika yra susiklosčiusi istoriškai.



**Socialinė, emocinė
ir sveikos
gyvensenos
kompetencija**

Sando Rūpinimasis sveikata raiška:

Vertina sveikatą, kaip vieną iš esminių
vertybių, lemiančių asmens ir
visuomenės gerovę bei gyvenimo
kokybę.



ŽNS

„ŽNS“

Tema: _____

Ž Ką jau žinau?	N Ką noriu sužinoti?	S Ką sužinojau?



Komunikavimo kompetencija

Sandai:

- Pranešimo kūrimas
- Pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika
- Pranešimo analizė ir interpretavimas



Sando Pranešimo kūrimas raiška:

- Priemonių ir formų įvairovė: parenka ir vartoja verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas.
- Komunikavimo sritys ir situacijos: pritaiko raiškos priemones ir formas komunikavimo situacijai ir adresatui.
- <...>

Sando Pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika raiška:

- Komunikavimo kanalų ir priemonių įvairovė: pasirenka komunikavimo kanalą ir priemonę.
- Komunikavimo strategijų įvairovė: taiko strategiją komunikuodamas individualiai bei grupėje.

Sando Pranešimo analizė ir interpretavimas raiška:

- Suvokiamo pranešimo sudėtingumas ir įvairialypiškumas: analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina pranešimą.



Komunikavimo kompetencijos raida

Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
							situaciją ir adresatą.	
Pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika.	Pasirenka komunikavimo kanalus ir priemones.	Mokytojo patariamasis pasirenka artimoje aplinkoje esančius komunikavimo kanalus ir priemones.	Pasirenka artimoje aplinkoje esančius įvairius komunikavimo kanalus ir priemones.	Naudoja fizinius ir virtualaus komunikavimo kanalus ir priemones.	Naudoja ir palygina įvairius fizinius ir virtualaus komunikavimo kanalus ir priemones.	Naudoja ir derina tarpusavyje įvairius fizinius ir virtualaus komunikavimo kanalus ir priemones.	Integruoja komunikavimo kanalus ir priemones įvairialypei komunikacinei sąveikai užtikrinti.	Kuria ir tikslingai naudoja komunikavimo kanalus ir priemones.
	Tikslas	Komunikavimo kompetencijos	Komunikavimo kompetencijos	Tikslas	Pranešimo	Pranešimo	Tikslas	Tikslas ir kompetencijos



Veikla ir užduotys

VEIKLA

UŽDUOTYS

Kai ugdomos kelios skirtingos



Pilietiškumo
kompetencija



Kultūrinė
kompetencija



Pažinimo
kompetencija



Komunikavimo
kompetencija



Skaitmeninė
kompetencija



Kūrybiškumo
kompetencija

1. Pasirinkite vieną iš dviejų užduočių.

• Sugalvokite, kuo galėtumėte sudominti į Dainų šventę susirinkusius dalyvius ir žiūrovus, kurie kelioms dienoms suvažiuoja į Vilnių iš įvairių Lietuvos kampelių ir viso pasaulio.

• Pagalvokite, kokie daiktai ar paslaugos galėtų tapti ypač populiarios tarp krepšinio sirgalių, kai Lietuvoje vyksta krepšinio čempionatas.

Kokia prekė ar paslauga tai būtų? Kiek ji kainuotų?

Kokių veiksmų imtumėtės, kad pritrauktumėte kuo daugiau pirkėjų?

Pristatykite savo idėją klasės draugams. Pagrįskite, kodėl manote, kad jūsų sukurta prekė ar teikiama paslauga būtų patraukli pirkėjams.

Kokius poreikius ji tenkintų?

Atidžiai klausykitės klasės draugų pristatymų. Įsivaizduokite, kad esate pirkėjai, kurių poreikiai labai skiriasi. Ar jus sudomins šie pirkiniai? Vieni pirkėjai džiaugiasi bet kokiomis naujovėmis, kiti iš įsigytų dalykų tikisi aiškios naudos, tretį panašius gaminius vertina kritiškai ir mano, kad

tai tik pinigų švaistymas. Pasirinkite, koku pirkėju norėtumėte būti, ir ginkite savo nuomonę pateikdami argumentų.

Sando Tyrinėjimas raiška:

- Įžvelgia, identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.
- Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją.
- Dalinasi žiniomis, kūrybinėmis idėjomis, patirtimi.

Sando Generavimas raiška:

- Generuoja įvairias, originalias idėjas ar problemų sprendimus.
- Idėjas, galimybes, būsimus veiksmus apsversto iš skirtingų perspektyvų.
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems kūrybines idėjas ar sprendimus.

Sando Kūrimas raiška:

- Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti.
- Lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones.
- Kuria, tobulina ir pristato naujus produktus.
- Etiškai veikia kurdamas vienas ar kartu su kitais, dalindamasis kūrybos rezultatais.

Sando Vertinimas ir refleksija raiška:

- Vertina produkto ar sprendimo naujumą, išbaigtumą, integralumą.
- Vertina produkto ar sprendimo vertingumą sau ir kitiems.
- Apmąsto, vertina savo ir kitų kūrybos proceso žingsnius.

Skaitmeninė kompetencija

Sandai

- Skaitmeninis turinys
- Skaitmeninis komunikavimas
- Skaitmeninė sauga
- Problemų sprendimas



Sando Skaitmeninis turinys raiška:

- Įvairių formų skaitmeninio turinio kūrimas
- Skaitmeninio turinio paieška
- Kritiškas turinio vertinimas, klasifikavimas

Sando Skaitmeninis komunikavimas raiška:

- Skaitmeninių technologijų taikymas bendradarbiaujant
- Atsakingas elgesys virtualioje erdvėje
- Skaitmeninės tapatybės valdymas

Sando Skaitmeninė sauga raiška:

- Saugus technologijų naudojimas
- Duomenų ir privatumo sauga

Sando Problemų sprendimas raiška:

- Skaitmeninių technologijų naudojimas problemų sprendime
- Galimų problemų sprendimų įvertinimas ir analizavimas

Skaitmeninės kompetencijos raida



Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška numatytam laikotarpiui						
		Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 (I–II gimnazijos) klasės	III–IV gimnazijos klasės
Skaitmeninis turinys.	Kuria skaitmeninį turinį.	Mokytojo padedamas kuria paprasčiausią skaitmeninį turinį.	Mokytojo padedamas pasirenka paprasto formato, nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo ir redagavimo būdus; kuria paprastą skaitmeninį turinį.	Savarankiškai pasirenka paprasto formato, nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo ir redagavimo būdus; kuria paprastą skaitmeninį turinį.	Savarankiškai atlikdamas paprastas užduotis nurodo būdus, kaip kurti ir redaguoti aiškiau, įprasto formato turinį; kuria aiškiau apibrėžtą ir paprastą skaitmeninį turinį.	Savarankiškai atlikdamas paprastas ir nešablonines užduotis, nurodo, kaip kurti ir redaguoti įvairaus formato turinį; kuria skaitmeninį turinį.	Atsižvelgdamas į nurodymus ir savo poreikius, taip pat esant sudėtingoms situacijoms, keičia skaitmeninį turinį naudodamas tinkamiausius formatus; kuria atliepiantį tikslą skaitmeninį turinį.	Sprendžia apibrėžtas kompleksines užduotis, susijusias su įvairaus formato skaitmeninio turinio kūrimu ir publikavimu.



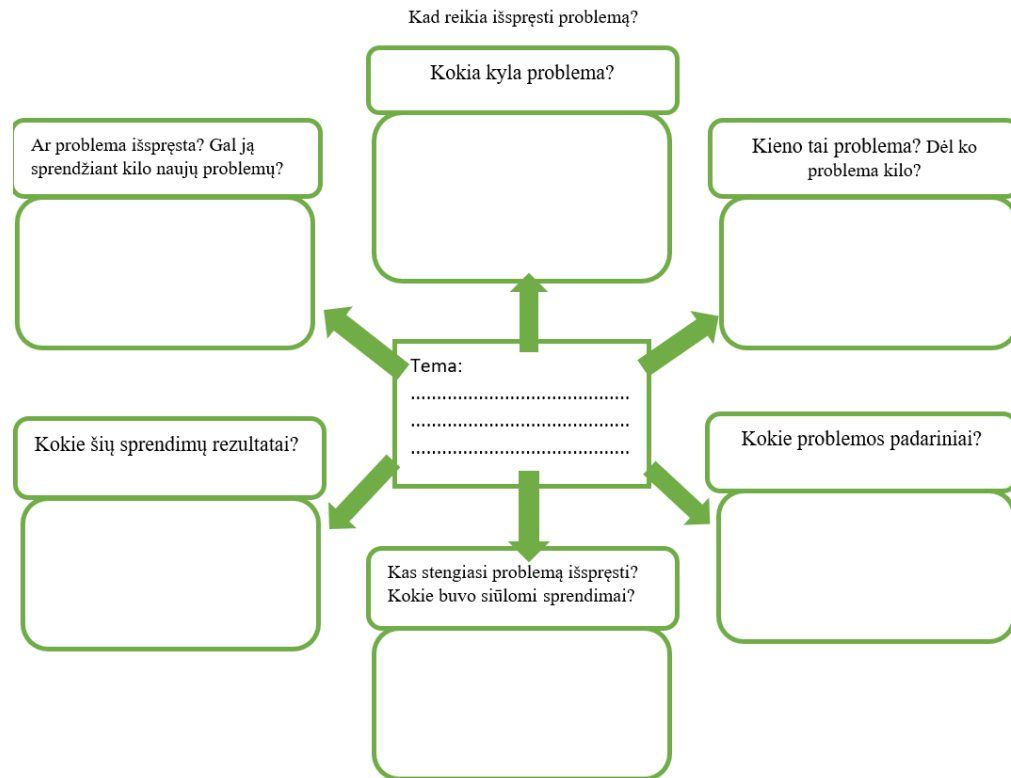
Veikla ir užduotys

VEIKLA

UŽDUOTYS

Preliminarus užduoties pavyzdys

Problemos ir sprendimo teksto struktūros schema



Preliminarus užduoties pavyzdys

Naujienuoms pavadinti reikia naujų žodžių. Iš kur jie atsiranda? Juos skolinamės iš kitų kalbų arba susikuriame patys iš lietuviškų žodžių.

1. Kaip manote, kurie iš šių žodžių yra pasiskolinti iš kitų kalbų?

internetas

ausinukas

kompiuteris

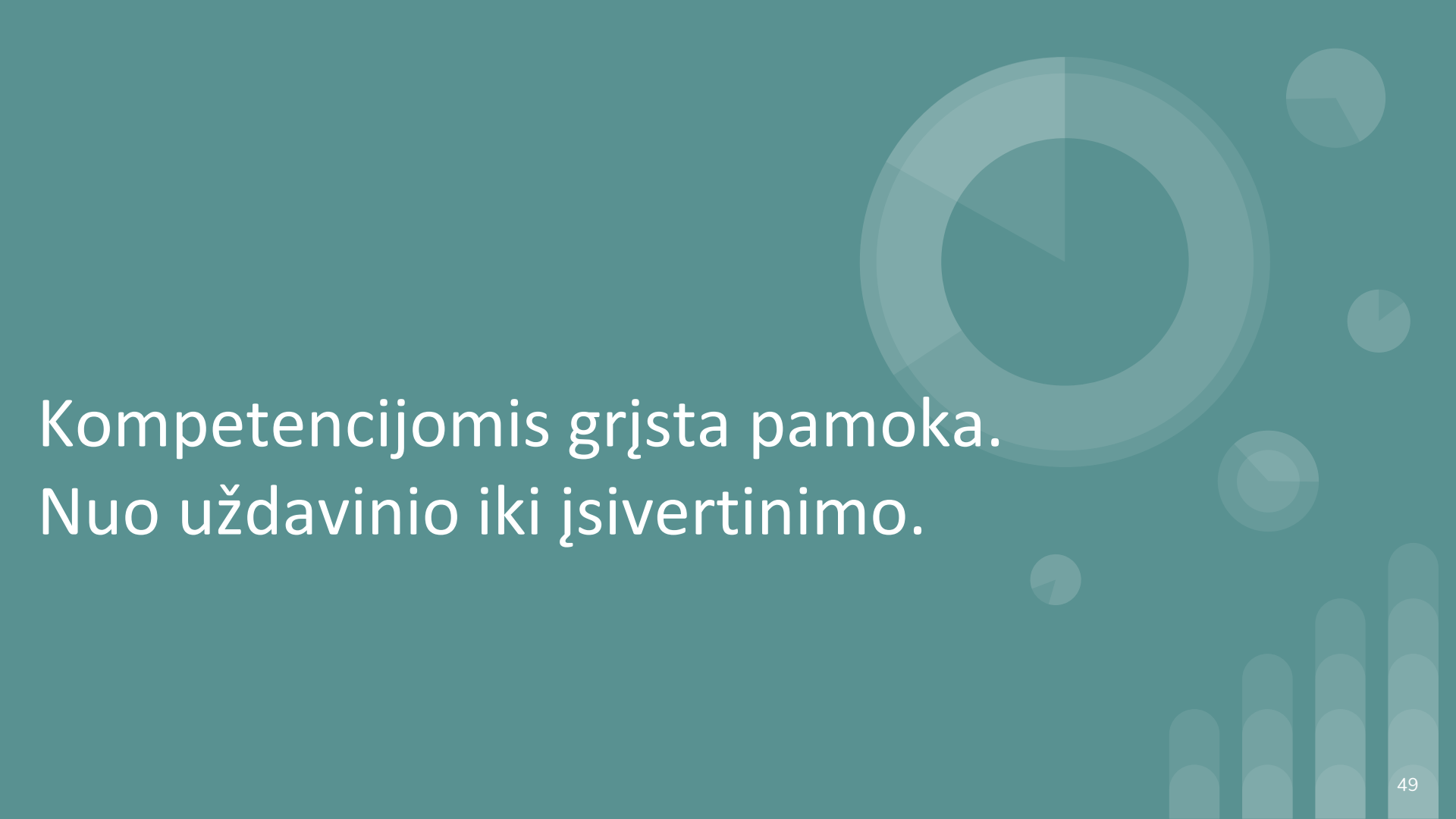
automobiliai

Sando Skaitmeninis turinys raiška:

- Įvairių formų skaitmeninio turinio kūrimas
- Skaitmeninio turinio paieška
- Kritiškas turinio vertinimas, klasifikavimas

Sando Problemų sprendimas raiška:

- Skaitmeninių technologijų naudojimas problemų sprendime
- Galimų problemų sprendimų įvertinimas ir analizavimas



Kompetencijomis grįsta pamoka.
Nuo uždavinio iki įsivertinimo.

Mokymo(si) turinys ir uždavinio formulavimas

SESG

pažinimo

kūrybiškumo

komunikavimo

Grupėse surinkti informaciją apie pasirinktą šalį ir ją pristatyti.

Kam visa tai?

Gebėjimai iš(si)ugdomi:

- ieškant informacijos,
- pasirenkant tinkamus informacijos šaltinius;
- rūšiuojant ir nustatant esminę informaciją;
- renkantis tinkamą formą rezultatams pristatyti;
- Klasifikuojant, lyginant ir tyrinėjant.

Orientuojamės į tai **kaip**
veikė mokiniai, o ne kiek
atliko užduočių.

Uždavinio formulavimas

1 PRINCIPAS. AIŠKUMAS (pagal A. Kazlauskienę, 2022)

Pvz., Palygina gyvūnus pagal jų gyvenamas vietas.

Pvz., Sukuria lankstinuką apie gyvūnų gyvenamąsias vietas.

Aišku, ką mokiniai turi daryti (palyginti, sukurti lankstinuką).

T.y. užfiksuojamas galutinis rezultatas?

Rezultatas apima:

Dalykinius gebėjimus (gyvūnai) ir įgys gebėjimą PALYGINTI, KURTI
LANKSTINUKĄ

Uždavinio formulavimas

2 PRINCIPAS. MOKINIO ĮTRAUKIMAS (pagal A. Kazlauskienę, 2022)

Pavyzdžiui:

Palygina gyvūnus pagal jų gyvenamas vietas. **PAŽINIMO KOMPETENCIJA**

Sukuria lankstinuką apie gyvūnų gyvenamąsias vietas. **KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJA**

Grupėje sukuria lankstinuką apie gyvūnų gyvenamąsias vietas. **KŪRYBIŠKUMO, SESG**

Sukuria lankstinuką apie gyvūnų gyvenamąsias vietas ir pristato klasėje. **KŪRYBIŠKUMO, KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA**

**MOKINYS įtraukiamas į dalykinį turinį, o ne atskiriamas nuo jo
(t.y. mokiniams tenka aktyvus vaidmuo).**

Mokytojas sukuria sąlygas pačiam vaikui veikti, o ne „išdėstyti“ medžiagą



Dalyku ugdoma kompetencija

DALYKAS



KAIP TO DALYKO MOKYSIMĖS?



**ieškant informacijos,
-pasirenkant tinkamus
informacijos šaltinius;
-rūšiuojant ir nustatant esminę
informaciją;
-renkantis tinkamą formą
rezultatams pristatyti;
-Klasifikuojant, lyginant ir
tyrinėjant**



Pavyzdžiai gamtos mokslams

(pagal A. Kazlauskienę, 2022)

Iš įvairių šaltinių parenka informacijos apie natūralias ekosistemas (pvz., upelio, ežero, miško, pievos, pelkės) ir **paaiškina** šiose sistemose gyvenančių organizmų tarpusavio ryšius (ir poveikį žmonių gyvenimui) – **KOMUNIKACIJOS, (KULTŪRINĖ) KOMPETENCIJA**

Palygina natūralias ekosistemas (pvz., upelio, ežero, miško, pievos, pelkės) ir **paaiškina** šiose sistemose gyvenančių organizmų tarpusavio ryšius – **PAŽINIMO ir KOMUNIKACIJOS KOMPETENCIJA**

Sukuria lankstinuką apie natūralių ekosistemų saugojimą – **KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJA**



Į ką atkreipti dėmesį formuluojant mokymo(si) uždavinį? (pagal A. Kazlauskienę, 2022)

Venkite žodžių: supranta, suvokia, žino, geba, ugdysis, siekia.....

Vartokite žodžius, kurie suteiks informacijos apie tai kaip mokiniai turėtų parodyti, kad supranta, žino, moka – palygindami, kurdami, pristatydami, matuodami ir pan.

Tinkamas pavyzdys	Taisytinas pavyzdys
Atlieka sudėties veiksmus... Taiko būt.k. taisyklę kurdamas....	Supranta, kaip atlikti veiksmus (neįmanoma stebėti supratimo)
Pritaiko istorijos pasakojimo strategijas... Pasirenka laiško rašymo strategiją ir parašo laišką draugui...	Žino istorijos pasakojimo stategijas (žinojimo sunku apibrėžti)

Mokymosi įrodymai (pagal A. Kazlauskienę, 2022)

Susijęs su sėkmės kriterijais:

Pvz., **palygina** gyvūnus tarpusavyje.

- išskirtas gyvūnų lyginimo kriterijus;
- išskirti gyvūnų panašumai;
- išskirti gyvūnų skirtumai;
- padaryta išvada.

gebėjimas palyginti

PALYGINA			
Išskiria lyginimo kriterijų/us (tinkamą/us gyvūnų palyginimui)			
Randa, kas panašu (Suranda gyvūnus, kurie yra panašūs pagal nustatytą kriterijų/požymį)			
Randa, kas skiriasi (Suranda gyvūnus, kurie yra skirtingi pagal nustatytą kriterijų/požymį)			
Pasako/parašo apibendrinančią išvadą apibendrinančią išvadą, remiantis nustatytais kriterijumi/ais/požymiais			
Pvz. nekognityvinės savybės: pagalbos prašymas, pasitikėjimas savimi, pabaigti darbą iki galo, pasidalinti idėjomis.....			

PAMOKOS STRUKTŪRA



The diagram illustrates the lesson structure as a horizontal flow. It features a large, light green arrow pointing to the right, which serves as a background for three colored boxes. The first box is green and contains the text 'Sužadinimas'. The second box is yellow and contains the text 'Aktyvi mokymosi veikla'. The third box is orange and contains the text 'Refleksija ir įsivertinimas'. The boxes are connected by the arrow, indicating a sequential process.

Sužadinimas

Aktyvi
mokymosi
veikla

Refleksija ir
įsivertinimas



Pamokos kortelė

Dalykiniai gebėjimai- „Ką?“

Kompetencijos – „Kaip?“

Esminiai kompetencijomis grįsto ugdymo aspektai	
Dalykiniai gebėjimai	Kokie dalyko gebėjimai? Naujos žinios? Žinių lyginimas/ siejimas/ ieškojimas, šaltinių nagrinėjimas ir pan.?
Kontekstas ir kompetencijos	Kokie taikomi mokymosi kontekstai? Kokios kompetencijos ugdomos?
Apibendrinimas	Kas iš to? Kur šias naujas žinias ir gebėjimus bus galima naudoti ateityje?

I DALIS: SUŽADINIMAS



Pažinimo
kompetencija

MOKYMOSI UŽDAVINIO FORMULAVIMAS

- Mokymosi uždavinys pateikiamas aktualiai, šiuolaikiškai.
- Į mokymosi tikslų kėlimą įtraukiami ir mokiniai: tariamasi, aptariama kokie mokymosi veiklos lūkesčiai, klausimai.
- Aktyvi mokymosi veikla siejasi su keliamu uždaviniu.
- Mokymosi uždavinys turėtų būti susijęs su kompetencijų ugdymu, ne tik akademiniiais siekiais.

SUŽADINIMAS

- Taikomas probleminis klausimas, kuris siejasi su realaus gyvenimo ar artimos aplinkos problemų sprendimu.
- Pamokas tema skelbiama pasitelkus intrigą, sudominimą, netikėtumą.
- Taikoma vaizdinė medžiaga, interaktyvumas, įvairios skaitmeninės priemonės.
- Sužadinimas turėtų būti tikslinga pamokos temos pristatymo, supažindinimo veikla.

Sando Kritinis mąstymas raiška:

- Dalykui būdinga mąstymo forma
- Dalykui būdingas pagrindimo būdas
- Žinios skirtinguose kontekstuose



Kūrybiškumo
kompetencija

Sando Generavimas raiška:

- Generuoja įvairias, originalias idėjas ar problemų sprendimus.
- Idėjas, galimybes, būsimus veiksmus apsarsto iš skirtingų perspektyvų.
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems kūrybines idėjas ar sprendimus.

Sando Kūrimas raiška:

- Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti.
- Lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones.
- Kuria, tobulina ir pristato naujus produktus.
- Eitiškai veikia kurdamas vienas ar kartu su kitais, dalindamasis kūrybos rezultatais.

Sando Vertinimas ir refleksija raiška:

- Vertina produkto ar sprendimo naujumą, išbaigtumą, integralumą.
- Vertina produkto ar sprendimo vertingumą sau ir kitiems.
- Apmąsto, vertina savo ir kitų kūrybos proceso žingsnius.



Pilietiškumo
kompetencija



Kultūrinė
kompetencija



Pažinimo
kompetencija



Komunikavimo
kompetencija



Skaitmeninė
kompetencija



Kūrybiškumo
kompetencija



Socialinė, emocinė
ir sveikos
gyvensenos
kompetencija

MOKYMOSI VEIKLA

- Taikomi aktyvus mokymo metodai. Pamokoje gausiai naudojami aktyvus mokymo metodai: diskusijos, savarankiškas darbas, užduotys grupėse/porose, mokiniai įtraukiami į mokymo(si) procesą.
- Aktyvi mokymosi veikla paremta tyrinėjimu grįstomis veiklomis.
- Svarbus aspektas, kad mokiniams yra paaiškinamos vartojamos sąvokas, patikslinami paaiškinimai vartojant asociacijas.
- Pamokoje pasitelkus įvairius kontekstus, kompetencijos ugdomos integruotai.

TURINIO AKTUALUMAS

- Veiklose taikomas turinys yra aktualus, šiuolaikiškas.
- Mokiniai veikia tyrinėjimu grindžiamomis veiklomis, mokydamiesi iš savo patyrimo, aptaria ir mokosi paaiškinti procesus.

INTEGRACIJA

- Aktyvioje mokymosi veikloje yra puikių integracijos ryšių su menais, gamtos mokslais, kurie padeda mokiniams geriau suprasti pamokos temą.
- Atkreipti dėmesį į kompetencijų ugdymą, tarpdalykinių temų integravimą.

II DALIS: AKTYVI MOKYMOSI VEIKLA



MOKYMOSI INDIVIDUALIZAVIMAS IR PAGALBA

- Mokiniamis teikiama individuali pagalba.
- Diferencijuojamos užduotys.
- Svarbu skatinti mokinių įgalinimą ir savarankiškumą sprendžiant problemas ir taikant netiesioginės pagalbos bankus ir pan.

PALANKI MOKYMOSI APLINKA

- Kuriama palanki mokymosi aplinka.
- Mokytojai betarpiškai, aktyviai bendrauja ir bendradarbiauja su mokiniais, santykiai yra grindžiami pasitikėjimu ir saugia mokymosi aplinka.
- Mokiniai turi sąlygas kokybiškam bendradarbiavimui, skatinamos diskusijos ir pokalbiai.
- Atkreipti dėmesį į mokymosi strategijų taikymą: mokiniai naudoja klasės erdves, kaip netiesioginės pagalbos banką (klasės biblioteka, kompiuteris ir pan.)



Pilietiškumo
kompetencija



Kultūrinė
kompetencija



Pažinimo
kompetencija



Komunikavimo
kompetencija



Skaitmeninė
kompetencija



Kūrybiškumo
kompetencija



Socialinė, emocinė
ir sveikos
gyvensenos
kompetencija

MOKYMOSI VEIKLA

- Taikomi aktyvus mokymo metodai. Pamokoje gausiai naudojami aktyvus mokymo metodai: diskusijos, savarankiškas darbas, užduotys grupėse/porose, mokiniai įtraukiami į mokymo(si) procesą.
- Aktyvi mokymosi veikla paremta tyrinėjimu grįstomis veiklomis.
- Svarbus aspektas, kad mokiniams yra paaiškinamos vartojamos sąvokos, patikslinami paaiškinimai vartojant asociacijas.
- Pamokoje pasitelkus įvairius kontekstus, kompetencijos ugdomos integruotai.

TURINIO AKTUALUMAS

- Veiklose taikomas turinys yra aktualus, šiuolaikiškas.
- Mokiniai veikia tyrinėjimu grindžiamomis veiklomis, mokydamiesi iš savo patyrimo, aptaria ir mokosi paaiškinti procesus.

INTEGRACIJA

- Aktyvioje mokymosi veikloje yra puikių integracijos ryšių su menais, gamtos mokslais, kurie padeda mokiniams geriau suprasti pamokos temą.
- Atkreipti dėmesį į kompetencijų ugdymą, tarpdalykinių temų integravimą.

II DALIS: AKTYVI MOKYMOSI VEIKLA



MOKYMOSI INDIVIDUALIZAVIMAS IR PAGALBA

- Mokiniamis teikiama individuali pagalba.
- Diferencijuojamos užduotys.
- Svarbu skatinti mokinių įgalinimą ir savarankiškumą sprendžiant problemas ir taikant netiesioginės pagalbos bankus ir pan.

PALANKI MOKYMOSI APLINKA

- Kuriama palanki mokymosi aplinka.
- Mokytojai betarpiškai, aktyviai bendrauja ir bendradarbiauja su mokiniais, santykiai yra grindžiami pasitikėjimu ir saugia mokymosi aplinka.
- Mokiniai turi sąlygas kokybiškam bendradarbiavimui, skatinamos diskusijos ir pokalbiai.
- Atkreipti dėmesį į mokymosi strategijų taikymą: mokiniai naudoja klasės erdves, kaip netiesioginės pagalbos banką (klasės biblioteka, kompiuteris ir pan.)

III DALIS: REFLEKSIJA

APIBENDRINIMAS

- Pamokose yra apibendrinimas, mokytoja trumpai apžvelgia kas vyko pamokoje, kelia asociatyvius klausimus, kurie padėtų vaikams apibendrinti savo darbą pamokoje.
- Svarbu skatinti mokinių metakognityvinį mąstymą: kur galiu panaudoti šias naujas žinias?
- Apibendrinimas turėtų būti orientuotas tiek į procesą, tiek į galutinį (pasiektą) rezultatą.
- Pagal amžiaus tarpsnių raidą taikyti atvirkstus klausimus: koks mano individualus darbas? Kaip dirbau grupėje, komandinėje užduotyje, ką naujo išmokau/ sužinojau?

VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS

- Įsivertinimas turi sietis su pamokos uždaviniu ar tikslu.
- Šioje dalyje paliečiami įvairūs aspektai: žinios, gebėjimai, kompetencijos. Geriausia šią dalį organizuoti taikant kriterijų sistemą.
- Vertinimo ar įsivertinimo kriterijai, gali būti pasiūlyti mokytojo, bet taip pat turėtų būti vietos ir mokinio sugalvotam kriterijui (personalizuotas ugdymas).

REFLEKSIJA!

Kalbant socialiai jautriomis temomis, svarbu, kad refleksija būtų saugi ir konfidenciali, vaikas neturi būti vertinimas už išsakytą nuomonę .

Ypatingai svarbu, po veiklos vaikui atlikti giluminę refleksiją, kuri apžvelgtų ne tik procesą, bet vaiko pojūčius jame, pastebėtus teigiamus ar sudėtingus aspektus.

I DALIS: Įvadas

DALYKAS
Lietuvių kalba

**INTEGRUOJAMI
DALYKAI**
Pasaulio pažinimas

KLASĖ
2 klasė

PAMOKOS TEMA
„Skaityu, pasakoju,
suprantu“

Ugdomi pasiekimai/gebėjimai: B.1.2.3 Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste aiškiai pateiktą tiesioginę informaciją ir aiškiai numanomą netiesioginę informaciją. B.2.2.3 Nusako įvykių seką, nurodo aiškiai tekste įvardytą veiksmo vietą ir laiką; kūrinio nuotaiką. B.3.3.3 Vertina skirtingose teksto vietose išsakytas mintis, samprotauja, kodėl mintis (pvz.: pamokymas) yra pateikta tam tikroje kūrinio vietoje.

Pamokos uždavinys: Naudodamiesi turimomis žiniomis bei mokytojos pagalba, dirbdami grupėse ir individualiai, skaitys tekstą ir atliks teksto suvokimo užduotis, teisingai atsakys į 4-9 klausimus.

Mokymo(si) metodai: individualus darbas, darbas grupėse, refleksija, minčių lietus.

Reikalingos priemonės: teksto suvokimo užduočių lapai, balionai, dėžė, spalvoti pieštukai.

Aiškiai numatomi
pamokos gebėjimai.
Suformuluota
pamokos tema
atitinka pamokos
uždavinį.

Uždavinys
suformuluotas iš dalies
tinkamai, siejasi su
pamokos turiniu,
tačiau būtų galima
įtraukti ir
kompetencijų ugdymą,
pvz. , taikydami
įvairaus darbo
metodus ugdysis
komunikavimo ir
kūrybiškumo
kompetencijas/
gebėjimus.

Tema	„Didesnis, mažesnis, senesnis, jaunesnis“
Tikslas	Ugdyti kalbinius gebėjimus per matematines veiklas. Išsiaiškinti sąvokų reikšmes ir jas tinkamai vartoti tam tikrame kontekste (kalbant apie daiktų dydį, metus, amžių). Nupieš pasirinktą raidę.
Uždaviniai	Remdamasis asmenine patirtimi, vadovėlio ir pratybų užduotimis, nusakys daiktų dydį pagal vieną požymį, tinkamai vartos sąvokas didesnis, mažesnis, senesnis, jaunesnis ir iš 6 duotų daiktų teisingai pažymės 4. (Dėl kriterijaus tariamasi su mokiniais)
Vartojamos sąvokos	Didžiausias – mažiausias, seniausias / vyriausias – jauniausias.
Metodai	Darbas su interaktyvia lenta, darbas su vadovėliu ir pratybų sąsiuvinio, diskusija, analizavimas, darbas poromis, individualus darbas.
Priemonės	Edukos skaitmeninė aplinka, vadovėlis, pratybų sąsiuvinis, interaktyvi lenta, užduočių lapai.
Integracija	Lietuvių kalba, pasaulio pažinimas, dailė, sveikatos ugdymo bendroji programa.
Veiklos įsivertinimo kriterijai	Paveikslėlyje parodys, kurie daiktai didesni – mažesni, senesni – jaunesni. Apibūdinant daiktus vartos sąvokas didesnis, mažesnis, senesnis, jaunesnis. Palygins nurodytus daiktus.
Ugdomos kompetencijos	Pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė.

Įdomi pamokos tema, tačiau reikėtų apmąstyti temos

Aiškiai numatomi pamokos gebėjimai. Suformuluota pamokos tema atitinka pamokos uždavinį.

Aiškiai numatomi pamokos gebėjimai. Suformuluota pamokos tema atitinka pamokos uždavinį.

Pamokos tema / problema / klausimai:	Kokios dovanos suteikia daug džiaugsmo?
Mokymosi uždavinys:	Skaitydami tekstą „Kalėdų dovanos“ išsiaiškins, kaip Kalėdų proga draugė nutarė nustebinti teksto veikėjas. Pasirinkę 4-5 priemones, sukurs 5-6 sakiniiais šviestuvo gaminimo darbo eigą.

Įdomi pamokos tema, tačiau reikėtų apmąstyti temos prasmingumą ir vertybinį pamatą: o jei būtų kalba kodėl dovanos suteikia džiaugsmą?

Pamokos tema / problema / klausimai:	Šventų Kalėdų laikotarpio simboliai Katalikų Bažnyčioje ir mūsų kasdienybėje.
Mokymosi uždavinys:	Dirbdami grupelėse pasikartoję Katalikų Bažnyčioje naudojamus Šventų Kalėdų laikotarpio simbolius, pasirinks bent 5 simbolius ir sukurs ne trumpesnę nei 5 sakinių pasakojimą: „Kaip mes šventėme Šventas Kalėdas“ bei jį pristatys pasirinktu būdu.

Pamokos tema ypač įdomi ir aiški, tačiau uždavinyje turėtų būti ne tik pamokos įgyvendinimo etapai, bet ir ugdymo aspektai, ko siekiama šia pamoka? Uždavinys galėtų būti trumpesnis, orientuotas į Kalėdų simbolių palyginimą. Ypač aktuali ir įtrauki tema, tačiau uždavinys

Pamokos tema / problema / klausimai:	Matuojame, skaičiuojame, vaizduojame. Kaip braižyti ir pildyti tyrimo duomenų lentelę?
Mokymosi uždavinys:	Eidami į parduotuvę nusipirks vieną sveiką produktą iki 1 Eur. Remdamasis patarimais pristatys stulpeline diagrama pateiktus duomenis.

koreguotinas, nes ėjimas į parduotuvę yra, kaip priemonė. Reikėtų įtraukti daugiau kompetencijų ugdymo, pvz. *gebėti apsipirkti savarankiškai parduotuvėje*

I DAI IS: Ivadas

Mokymosi uždavinys:	Stebėdamas mokomąją medžiagą, pavaizduos žmogaus daromą žalą gamtai ir įvardins bent 5 būdus kaip galėtų pats saugoti gamtą
Ugdomos kompetencijos:	Pažinimo - išskirdamas žalos gamtai požymius, ieško probleminių situacijų sprendimų Komunikavimo - mokosi pateikti savo supratimą apie aplinkos apsaugą Kūrybiškumo - pasirinkęs meno raiškos būdą, sukurs lankstinuką Pilietiškumo - mokysis rūšiuoti šiukšles ir rūpintis savo krašto gerove Socialinė emocinė - patirs bendruomeniškumą ir prisidės prie bendruomenės gerovės kūrimo
Tarpdalykiniai ryšiai:	Etika, tikyba, gamtamokslinis ugdymas
Tarpdalykinės temos:	Aš ir ekologija. Esu pakviestas gėrėtis ir saugoti gamtą.

Puikiai suformuluotas mokymosi uždavinys, aiški kompetencijų ugdymo kryptis.

Kiekviena paminėta kompetencija į veiklą ateina su konkrečiu tikslu ir siejasi su pamokos veiklomis.

Puiki dalykų dermė ir pasirinktas integravimo modelis.

INTRIGA. Aptars, kokios dovanos suteikia daug džiaugsmo, prisimins klausyto kalėdinio skaitinio „Dovana“ istoriją, vienas iš mokinių gaus mokytojos dovaną ir prisijungs prie veiklos „Nustebink draugą“, kurią atliks savaitės eigoje pertraukų metu.

MOKYMO IR MOKYMOSI EIGA. Skaitys tekstą „Kalėdų dovanos“, atsakys į klausimus, išsiaiškins, iš kokių medžiagų teksto veikėjas žadėjo gaminti šviestuvą.

Pertraukėlė. Žaisdami judrų žaidimą „Atsitūpk – pasistiebk“ pakartos veiksmažodžio bendratį.

Dirbdami porose atliks kūrybinę užduotį „Šviestuvai“ – pasirinks 4-5 priemones, sukurs 5-6 sakinių darbo eigą. Sakiniuose vartos veiksmažodžio bendratį.

Visos poros pristatys pasirinktas priemones, iš kurių galima gaminti šviestuvą. 3-4 mokinių poros pristatys šviestuovo gaminimo darbo eigą.

Pasikartos Šventų Kalėdų laikotarpio simbolius, kurie yra naudojami Katalikų Bažnyčioje
Susiskirstys į grupes po 2 arba 3 mokinius. (Priklausys nuo mokinių skaičiaus, klasės gebėjimų).

Naudodamiesi planšetiniais kompiuteriais spręs interaktyvų kryžiažodį. Aptardami atsakymus pasakys, kurie atpažinti Šventų Kalėdų simboliai yra krikščioniški ir kurie yra nekrikščioniški. (Paruošta learningapps programėle užduotis).

Visi grupelės nariai kartu pasirinks bent 5 (galima ir daugiau) katalikiškus ir nekatalikiškus Šventų Kalėdų laikotarpio simbolius ir juos panaudodami sukurs ne trumpesnę kaip 5 sakinių pasakojimą: „Kaip mes šventėme Šventas Kalėdas“.

Pasakojimą pasirinktu būdu pristatys klasei (gali užrašyti ir skaityti, suvaidinti, sukurti melodiją ir sudainuoti, nupiešti ir trumpai papasakoti, ką pavaizdavo).

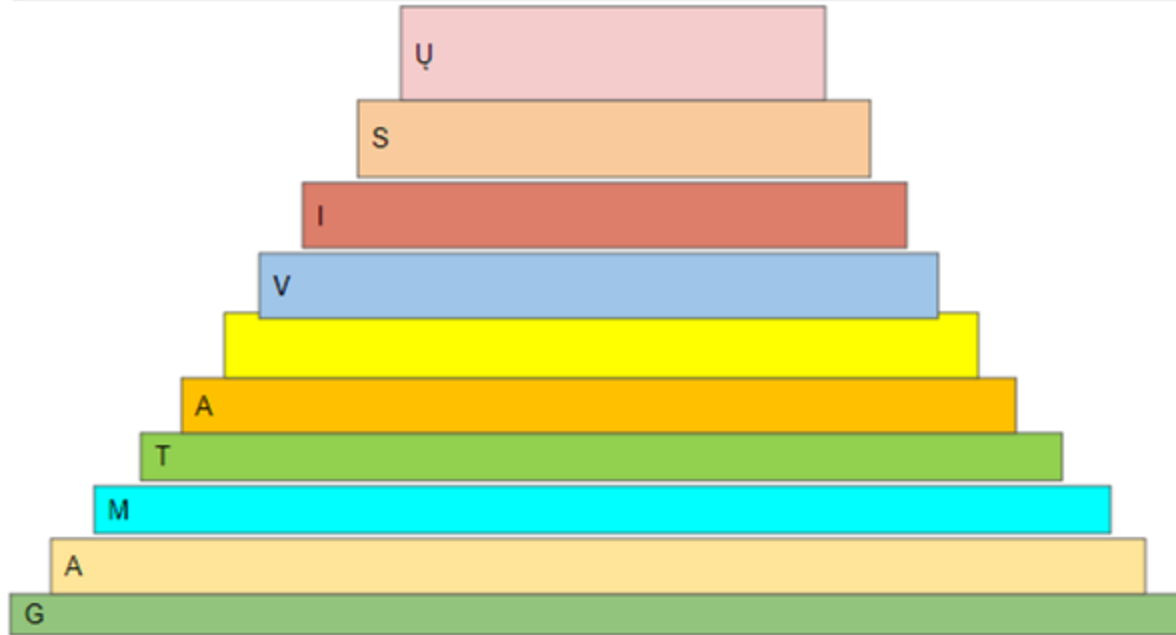
VEIKLIA

Pamokos uždavinys, orientuotas į tyrinėjimą, todėl ir eigoje būtų galima įtraukti daugiau tyrinėjimu grįstų metodų. Veiklos turėtų būti orientuotos į gebėjimus, kurie palaipsniui būtų auginami.

Pagrindinis pamokos akcentas, orientuotas į palyginimo ir sugretinimo metodą, puiku, kad taikomas mąstymo žemėlapis. Šiame etape taip pat būtų galimas kompetencijų ugdymo aspektas, vaikai galėtų pasakojime įtraukti, kaip jie galėtų padėti švęsti šventes, tiems kurie neturi galimybių švęsti šeimoje ir pan.

II DALIS: AKTYVI MOKYMOSI VEIKLA

Aš galiu rasti būdus, kaip galiu prisidėti prie rūpinimosi Dievo sukurtu pasauliu



Vaizdus, susietomis spalvomis pateikiamas ugdymosi turinys, stiprina vaikų motyvaciją ir koncentraciją.

Grafiškai atskirta medžiaga arba mąstymo žemėlapiai, padeda mokiniams struktūruotai įsiminti medžiagą.

II DALIS: AKTYVI MOKYMOSI VEIKLA

Pažinimo kompetenciją
orientuotos užduotys

2. Ką prieš Kalėdas ketino aplankyti meškinų šeimyna?

- ☐ Kaimynus
- ☐ Pažįstamus
- ☐ Giminaičius

3. Kurie meškinų šeimos nariai ruošėsi Kalėdoms?

4. Kur pirmiausia atskrido meškinų šeimos oro balionas?

- ☐ Šiaurės Ameriką
- ☐ Džiungles
- ☐ Šiaurės ašigalį

Kūrybiškumo, SESG orientuotos
užduotys

5. Kodėl apsidžiaugė Kalėdų senelis sutikęs meškinų šeimyną?

9. O tu ar norėtum paskraidyti oro balionu?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

Paašskink kodėl taip manai.

5) Atsakė į klausimus:

Man pavyko....., nes.....

Šioje pamokoje buvo svarbu.....

Man dar reikia pasimokyti.....

Kitiems galiu patarti.....

Puikus įsivertinimo metodas, tačiau jis galėtų būti labiau susietas su pamokoje nagrinėtu ugdymosi turiniu, kompetencijų ugdymu.

4) Pasirinkę savo pristatymo būdą papasakojome klasei istoriją.

(Kiekvienas gaus lapelius su šiais keturiais teiginiais; Šalia reikės pažymėti įsivertinimą: „Pavyko puikiai, galiu pamokyti draugą“, „Manau, kad pavyko gerai“, „Kitą kartą reikėtų pasistengti“.

Toks įsivertinimo metodas yra tinkamas, kelias, tačiau reikia labai sukonkretinti, kas vaikui pavyko, o ką dar reikėtų pasikartoti.

Pakartos turimas žinias, įvardins, kas yra sveika mityba, išvardins žinomus sveikos mitybos produktus, aptars, kodėl sveika judėti ir kodėl reikia būti gryname ore. Tyrimo duomenų apibendrinimas.

Įdomi prieiga, tačiau reikėtų patikslinti priemones, kaip tai bus daroma.

III DALIS: APIBENDRINIMAS

Mokytojas jaustųsi saugiau, jei refleksijos laikui pasilikėtų daugiau laiko, pvz. 10 min.

rtinimo,

būdas, tačiau spalvos galėtų turėti reikšmes, pvz.: kiekviena spalva reiškia tam tikrą kompetenciją, ilgąje perspektyvoje, su vieninga žymėjimo sistema.

Aktuali refleksijos

forma, tačiau klausimai galėtų būti labiau įtraukiantys, pvz.:
- Kur šias žinias galėsi panaudoti vėliau?

Pamokos dalys ir laikas	Pratimai	Krūvio apimtis	Organizavimo ir metodikos procedūros
Baigiamoji dalis (8 min.)	<u>Įsivertinimas - refleksija</u> Kiekvienas įsivertina savo darbą pagal „pasiekimo laiptelius“. Mokiniai dalinasi mintimis apie pamoką: kas buvo įdomu, kas lengva, kas sunku. <i>Metodas: spalvotoji refleksija</i>	4 min.	Atlikus visas užduotis, mokytoja su mokiniais aptaria visų užduočių atsakymus. Tuomet mokiniai įsivertina pagal „pasiekimo laiptelius“: Pamokoje vaikai nuolat vertinami (naudojamas formuojamasis vertinimas): skatinami, pagiriami ir kt. Pamokos pabaigoje, apibendrinant išminktą medžiagą, mokiniams galima pasiūlyti išsitraukti pasirinktos spalvos pieštuką ir reflektuoti. Kiekviena spalva turi savo reikšmę: • Raudona – kam prieštaraujate? • Geltona – kuo abejojate? • Oranžinė – kas nuliūdino? • Žalia – kam pritariate? • Mėlyna – kas nustebino? • Ruda – kas nudžiugino?



Kompetencijų vertinimo ir įsivertinimo pavyzdžiai



Savivaldžio mokymosi gebėjimai Išankstinės žinios. Jau žinau / jau gebu		😊	😐	☹️
1.	Planuoti, kaip siekti mokymosi tikslų.			
2.	Aprašiau, kokių reikiamų įgūdžių jau turiu.			
3.	Aprašiau, kokią susijusią patirtį jau turiu.			
4.	Aprašiau savo ankstesnių žinių ir gebėjimų spragas.			
5.	Aprašiau, ką norėčiau / tikiuosi sužinoti, atsižvelgdamas (-a) į savo įgūdžius ir žinias, iki šio projekto / ciklo pabaigos.			
6.	Aprašiau, ką norėčiau/ tikiuosi gebėti atlikti iki šio projekto / ciklo pabaigos.			
7.	Aprašiau, kokių gebėjimų norėčiau įgyti iki šio projekto / ciklo pabaigos.			
8.	Aš palyginau savo ankstesnes žinias su savo klasės draugų žiniomis, kad nustatytčiau savo mokymosi poreikius.			

Personalizuo-
tas ugdymas
ir
atsakomybės
prisiėmimas

Kontekstas
ir turima
patirtis

Pamokos
metu
patobulinti
gebėjimai ir
patirtys.

Kompetencijų vertinimo pavyzdžiai

Komunikavimo ir bendradarbiavimo kompetencijos įsivertinimas				  		
1.	Mokausi su klasės draugais, klausiu mokytojų, ekspertų ir kt.	1.1.	Stengiuosi tinkamai bendradarbiauti: gerbiu kitų požiūrį, vertybes, kartu siekiu bendrų tikslų.			
		1.2.	Bendradarbiauju su kitais.			
		1.3.	Mokausi su kitais.			
2.	Perteikiu mintis ir informaciją įvairioms auditorijoms įvairiomis medijomis, formatais.	2.1.	Bendrauju, reiškiu savo nuomonę, rašau, kuriu pateiktis ir pristatau žodžiu.			
		2.2.	Aš išklausau kitų ir išsakau savo nuomonę.			
		2.3.	Aš kuriu ir pristatau.			
		2.4.	Aš diskutuoju.			
		2.5.	Mano kalba taisyklinga.			
3.	Bendradarbiauju atlikdamas darbus ir sprendamas problemas.	3.1.	Aš renku, išsaugau, sutvarkau ir kritiškai vertinu surinktą informaciją.			
		3.2.	Aš atrandu naujus būdus ir galimybes.			
		3.3.	Aš imuosi veiksmų savo idėjoms įgyvendinti.			
4.	Ugdau si kultūrinį supratimą ir globalų suvokimą bendradarbiaudamas su kitų kultūrų atstovais.	4.1.	Gerbiu kitų savitumą.			
		4.2.	Prisidedu prie geresnio pasaulio kūrimo.			

Sando Pranešimo kūrimas raiška:

- Priemonių ir formų įvairovė: parenka ir vartoja verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas.
- Komunikavimo sritys ir situacijos: pritaiko raiškos priemones ir formas komunikavimo situacijai ir adresatui.
- <...>

Sando Pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika raiška:

- Komunikavimo kanalų ir priemonių įvairovė: pasirenka komunikavimo kanalą ir priemonę.
- Komunikavimo strategijų įvairovė: taiko strategiją komunikuodamas individualiai bei grupėje.

Sando Pranešimo analizė ir interpretavimas raiška:

- Suvokiamo pranešimo sudėtingumas ir įvairialypiškumas: analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina pranešimą.

Kompetencijų vertinimo pavyzdžiai

Kūrybiškumo ir inovatyvumo kompetencijos įsivertinimas			😊	😐	☹️
1. Nusistatyti ir suderinti galimų sprendimų poreikius.	1.1.	Aš įvertinu savo poreikius, susijusius su žinių, išteklių, įrankių ir kompetencijų tobulinimu.			
	1.2.	Aš kritiškai vertinu galimus sprendimus.			
	1.3.	Aš įgyvendinu idėjas ir imuosi veiksmų.			
2. Integruoti ir perkurti.	2.1.	Aš keičiu ir tobulinu turimus išteklius.			
	2.2.	Aš kritiškai parengiu ir perkuriu turimus išteklius.			
3. Inovatyviai ir kūrybiškai naudoti įrankius ir išteklius.	3.1.	Aš žinau įrankių ir išteklių, kurie gali būti naudojami kūrybiškumui ugdytis.			
	3.2.	Aš kūrybiškai naudojuosi įrankiais ir ištekliais			
	3.3.	Aš sukuriau turinį ir išsprendžiu problemas inovatyviu būdu.			
4. Sukurti originalius darbus kitomis išraiškos priemonėmis.	4.1.	Aš kuriu naują ir originalų turinį, idėjas ir produktus.			

Sando Tyrinėjimas raiška:

- Įžvelgia, identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.
- Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją.
- Dalinasi žiniomis, kūrybinėmis idėjomis, patirtimi.

Sando Generavimas raiška:

- Generuoja įvairias, originalias idėjas ar problemų sprendimus.
- Idėjas, galimybes, būsimus veiksmus apsvarto iš skirtingų perspektyvų.
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems kūrybines idėjas ar sprendimus.

Sando Kūrimas raiška:

- Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti.
- Lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones.
- Kuria, tobulina ir pristato naujus produktus.
- Etiškai veikia kurdamas vienas ar kartu su kitais, dalindamasis kūrybos rezultatais.

Sando Vertinimas ir refleksija raiška:

- Vertina produkto ar sprendimo naujumą, išbaigtumą, integralumą.
- Vertina produkto ar sprendimo vertingumą sau ir kitiems.
- Apmąsto, vertina savo ir kitų kūrybos proceso žingsnius.



Klausimai refleksijai

Kokios Jūsų pamokos stebėjimo patirtys?

Kokia Jūsų nuomonė apie pamokų stebėjimo kultūrą, įpročius?

Kokios Jūsų galimybės stebėti kolegų pamokas ir veiklą?

Pilotinis pamokos stebėjimo protokolai

PAMOKOS STEBĖJIMO PROTOKOLAS

Mokytojas: (vardas ir pavardė)	Stebėtojas: (vardas ir pavardė)
-----------------------------------	------------------------------------

Data _____ Klasė / grupė _____

Pamokos tema _____

Mokymo/si uždavinys/iai ir jo pateikimas (užrašykite)

I ką atkreipti dėmesį:

Kokiu pamokos metu ir kokia forma paskelbiamas (užrašomas, pasakomas, parodomas ekrane ir kt.). Kaip užtikrinama, kad mokiniai supranta, kokio rezultato reikia pasiekti? Kaip įtraukiami mokiniai į uždavinių iš(s)kėlimą (pateikiant iliustratyvius pavyzdžius)?

Raiška:

Jūsų nuomonė, pastebėjimai apie tai:

Fiksuojame argumentus, faktus.

ĮTRAUKIANTYS PAMOKOS KONTEKSTAI

Taikomi mokinius į mokymąsi įtraukiančių kontekstų kūrimo būdai: smalsumą, tyrinėjimą skatinančios aplinkos kūrimas; mokinių dėmesį patraukiančių priemonių parinkimas ir įtraukiančių mokymosi situacijų kūrimas; dialogas su mokiniais; mokinių drąsinimas tikrinti idėjas, kurios kitų žmonių akimis, yra nereikšmingos ar klaidingos.

Mokytojų pastebėjimai:

-Mokytojų patirtys priklauso, nuo stebėjimo tikslo ir stebėtojų nusistatymo, pozicijos.

-KGR vykdavo, nes tai buvo galimybė mokytis komentuoti ir teikti grįžtamą ryšį apie pamoką.

-KGR protokolai įvertinti labai teigiamai.

Pilotinis pamokos stebėjimo protokolas

Pamokos kontekstai	Požymiai	Raiška
Situacinio mokymo(si) kontekstas	▪ Iš mokinio spontaniškai čia ir dabar kylančios idėjos ▪ Mokytojo modeliuojamos mokymosi situacijos, plėtojamos čia ir dabar	
Atradimų kontekstas	▪ Modeliuojamos tyrinėjimų ir atradimų situacijos ▪ Kuriamos situacijos, leidžiančios mokiniui atrasti būdus, kurie padeda pažinti reiškinių	
Dialogo kontekstas	▪ Siūlomi dialogai tarp kontrastingų dalykų ▪ Kuriamas dialogiškas mokymosi procesas	
Įtraukiantis mokymosi kontekstas	▪ Mokymosi aplinkos ir situacijos modeliuojamos taip, kad kvieštų ir skatintų mokinių įsitraukti ▪ Kuriamas situacijų ir priemonių įvairovė, kad būtų pašalintos kliūtys, ir kiekvienas mokinytis pagal savo galias įsitrauktų į mokymosi procesą.	

MOKYMO(SI) KONTEKSTAS

Mokinių skaičius klasėje, ypatingų poreikių mokiniai (gabūs, specialiųjų poreikių mokiniai):

Mokytojų pastebėjimai:

Lentelės forma su „varnelėmis“ yra gera, patogi, tačiau ten galėtų būti papildomos vietos, parašyti dalykus, kurie yra įgyvendinti kitaip.

Mokytojams atrodė, kad visko yra per daug, blaško atraminiai klausimai.

Labai svarbu įterpti ir vietą pačio mokytojo nuomonei, koks jo tikslas šiai pamokos skilčiai.

Pilotinis pamokos stebėjimo protokolai

Mokytojų pastebėjimai:

Sėkmės/vertinimo kriterijai

I ką atkreipti dėmesį:

- Kokie vertinimo būdai taikomi (diagnostinis, apibendrinamasis, formuojamasis)? Kaip tai reiškiasi?
- Kas vertinama pamokoje (procesas, pasiektas rezultatas)?
- Kaip mokiniams sudaromos sąlygos sužinoti, kad jie jau pasiekė tikslą?
- Kaip, kokiomis priemonėmis mokiniams sudaromos sąlygos stebėti savo pažangą ir pasiekimus (kaip mokiniams padedama suprasti, kad jie jau pasiekė iš(si)keltus uždavinius?).
- Ar formuluojami uždavinių atlikimo sėkmės kriterijai, kaip numatomi ir pristatomi jie mokiniams (juos formuluoja mokytojas ir pateikia mokiniams, mokiniai kartu su mokytoju kuria sėkmės kriterijus, sudaromos sąlygos patiems juos kurti ir pan., siekiama išsiaiškinti kaip mokiniai juos supranta)?

Raiška:

Jūsų nuomonė, pastebėjimai apie tai:

PVZ., Sukursite ornamentą iš geometrinių figūrų ir pristatysite pasirinktu būdu.

Sėkmės kriterijai

- pasiūlysite kelias kūrybines idėjas ornamentui sukurti;
- Pasirinksite kūrybos būdą (piešia, fotografuoja, lipdo);
- įvardinsite ornamentui būdingus bruožus pagal komponavimo būdą ir pagal atlikimo techniką;
- nusakysite geometrinių figūrų skirtumus;
- ornameinte pavaizduosite visas geometrines figūras (trikampis, kvadratas, apskritimas, stačiakampis);
- ...ir t.t.

Pilotinis pamokos stebėjimo protokololas

Mokytojų pastebėjimai:

Veiklos pamokoje ir jų tikslumas (pateikiant iliustratyvius pavyzdžius)

I ką atkreipti dėmesį:

Ar veiklos pamokoje dera su išsikeltais mokymosi uždaviniais? Koks santykis tarp mokymo ir mokymosi veiklų?

Kaip mokymas personalizuojamas (suasmeninamas), diferencijuojamas ir individualizuojamas? (Ar) kaip sudaromos sąlygos mokiniams pasirinkti, t.y. planuoti savo mokymosi veiklas, pasirinkti užduočių atlikimo seką, rezultatų pristatymo būdą ir pan.?

Kaip reaguojama į mokinio netinkamą pasirinkimą, klaidą ir pan. pamokoje?

Kokia mokymosi pagalba teikiama mokiniams? Kaip teikiama pagalba išskirtinių mokymosi poreikių turintiems (specialiųjų poreikių, gabiems, turintiems elgesio sutrikimų ir kt.) mokiniams bei jų grupėms pagal poreikius, bei kitas mokymosi veiklas?

Raiška:

Jūsų pastebėjimai apie tai:

Ugdymo turinio integralumas (pateikiant iliustratyvius pavyzdžius)

I ką atkreipti dėmesį:

Kaip siekiama dermės pamokoje tarp dalykinių žinių ir kompetencijų ugdymo(si) (pateikiami raiškos pavyzdžiai)?

Kokie ir kaip pasireiškia kiti integraciniai ryšiai (teminė integracija, integravimas su kitais mokomaisiais dalykais, sąsajos su realiu gyvenimu, su globaliomis temomis (gamtos apsauga, visuomenės senėjimas, patyčios, diskriminacija ir pan.), naujų žinių ir vertybinių nuostatų integralumas, žinios per emocinį patyrimą, prevencinių programų (dar dabar Gyvenimo įgūdžių ugdymo (2004), Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos (2006), Žmogaus saugos (2006), Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo (2007) ir pan.?)

Kiek šiuos integracinius aspektus mokytojas suplanuoja ir siekia jų tikslingai (ar tai daugiau atsitiktiniai raiška)?

Raiška:

Jūsų pastebėjimai apie tai:

Pilotinis pamokos stebėjimo protokolas

Mokytojų pastebėjimai:

Mokymosi aplinka (pateikiant iliustratyvius pavyzdžius)

[ką atkreipti dėmesį:]

Fizinė aplinka: ar mokymosi aplinka pritaikyta pamokos tikslams pasiekti (pakankama priemonių mokym(si) veikloms pamokoje, jos prieinamos, parinktos tikslingai ir pan.? Kokios mobilumo galimybės pamokoje atliekant užduotis (pereiti nuo individualaus į grupinę veiklą ir pan., naudotis kitomis erdvėmis). IKT taikymas ir kiti aspektai.

Emocinė aplinka: ar klasės mikroklimatas palankus mokymuisi: mokinių tarpusavio santykiai ir savijauta klasėje, mokinių ir mokytojo santykiai? Kaip sudaromos sąlygos mokiniams patirti sėkmę, pasidžiaugti patirta sėkme? Koks požiūris į mokinio klaidą (klaida kaip galimybė kažko pasimokyti, klaida – kaip nesėkmė ir pan.). Kaip palaikoma tvarka ir drausmė, kokie klasėje yra susitarimai, kokie padėkos, pasidžiaugimo naujais pasiekimais ritualai klasėje ir pan.? Kaip sprendžiamos destruktivaus elgesio ir kitos problemų? ir kiti aspektai.

Raiška:

Jūsų pastebėjimai apie tai:

Pasiekimų ir pažangos vertinimas (pateikiant iliustratyvius pavyzdžius)

[ką atkreipti dėmesį:]

- Kokie ir kada taikomi mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo metodai?

- Kaip mokytojo vertinimas padeda mokiniams geriau suprasti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, siekti pažangos?

- Kaip mokiniai skatinami įsivertinti, vertinti vienas kito pasiekimus, kokie tam taikomi metodai (konkretūs pavyzdžiai);

- Kokiu metu ir apie ką teikiamas grįžtamasis ryšys (apie užduotį, apie užduoties atlikimą, apie vaiką kaip asmenybę); ar (jei taip, tai kaip) teikiamas grįžtamasis ryšys padeda mokiniams siekti pažangos?

- Su kuo lyginami mokinių pasiekimai (su kitais vaikais, su sėkmės kriterijais, su ankstesniais vaiko pasiekimais?)

- Mokiniai daugiau giriami ar skatinami, už ką jie giriami ir skatinami?

- Kaip vyksta pamokos rezultatų apibendrinimas, aptarimas, įvertinimas; kaip įsitikinama, kad mokiniai išmoko tai, kas buvo suplanuota.

Raiška:

Jūsų pastebėjimai apie tai:

Pilotinis pamokos stebėjimo protokolai

Mokytojų pastebėjimai:

Pamokos refleksija (pateikiant iliustratyvius pavyzdžius)

Į ką atkreipti dėmesį:

Teigiami pamokos aspektai.

Aspektai, kuriuos būtina tobulinti.

Mokiniai reflektuoja, ar pasiekė pamokos uždavinius, apibendrina informaciją.

Raiška:

Jūsų pastebėjimai apie tai:

Stebėtojo atsiliepimai:
.....
.....
.....Parašas

Mokytojo komentarai:
.....
.....
.....Parašas



Informacijos šaltiniai

- Bakonis, E. (2017). Ugdymo turinio kaita: kas lemia sėkmę? Švietimo problemos analizė, 4(160).
- Bruzgelevičienė, R. (2020). Ugdymo turinio kūrimas mokyklos lygmeniu: galimybės ir iššūkiai. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
- Lambert, L. (2011). Lyderystės gebėjimai ir tvari mokyklų pažanga. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
- Nacionalinė švietimo agentūra (2021). Teminiai infografikai. <https://www.mokykla2030.lt/infografikai/>
- Nacionalinė švietimo agentūra (2021). Pasirengimo diegti atnaujintas bendrąsias programas įsivertinimo kriterijai. https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/10/PASIRENGIMO-DIEGTI-ATNAUJINTAS-BENDRASIAS-PROGRAMAS-ISIVERTINIMO-KRITERIJAI_v13-su-priedais.pdf
- Nacionalinė švietimo agentūra (2022). Bendrojo ugdymo programų projektai. https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/bendrojo-ugdymo-programu-projektai-tarpiniai?fbclid=IwAR1Rn2acO49Fc_X3lTjMgzSl61lnHFgDtA4yQ7-JvFcPVYfJDb8OwxCA5XI
- Nacionalinė švietimo agentūra (2022). Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/bendrojo-ugdymo-programu-projektai-tarpiniai?fbclid=IwAR1Rn2acO49Fc_X3lTjMgzSl61lnHFgDtA4yQ7-JvFcPVYfJDb8OwxCA5XI
- Nacionalinė švietimo agentūra (2022). Mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimo ataskaita.
- Paulikė, K. (2022). Kaip mokyklai sėkmingai pasiruošti ugdymo turinio atnaujinimui. www.svietimonaujienos.lt/kaip-mokyklai-sekmingai-pasiruosti-ugdymo-turinio-atnaujinimui/
- www.mokykla2030.lt
- www.mokykla2030.lt/kompetenciju-ir-vaiko-raidos-aprasai/